

Riktlinje

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och långsiktiga finansiella mål

Antagen av	Kommunfullmäktige
Antaget	2025-12-16 § 171
Ersätter tidigare version	
Gäller för	Östhammars kommun
Dokumentansvarig	Ekonomi

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och långsiktiga finansiella mål

Kommunallagen, KL, 11 kap. 1 §

Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller regionen. Om kommunen eller regionen har en sådan resultatreserv som avses i 14 §, ska riktlinjerna även omfatta hanteringen av den. Lag (2023:642).

Kommunen får över tid inte bedriva en verksamhet där kostnaderna är högre än intäkterna. Detta regleras genom balanskravet (KL 11 kap. 5 §) som innebär att budgeten ska upprättas så att intäkterna varje år överstiger kostnaderna, samt att utfallet av balanskravsresultatet för året ska vara positivt (Lagen om kommunal bokföring och redovisning 11 kap. 10-11 §).

Mål och riktlinjer för verksamheten behövs för att visa hur mycket av de olika verksamheterna som ryms inom de finansiella målen, dvs. en koppling mellan ekonomi och verksamhet. Syftet med den kommunala verksamheten är att få största möjliga nytta för skattebetalarnas pengar utifrån politiska prioriteringar, inte att ge vinst eller avkastning.

Vad som är största möjliga nytta, eller vad som kännetecknar en effektiv verksamhet, är en politisk avvägning som i varje budgethandling fastslås genom att de verksamhetsmål som har betydelse för den goda ekonomiska hushållningen ska särskiljas ut.

För att säkra generationsperspektivet behöver kommunen ha ett långsiktigt perspektiv som tillser att nuvarande generation inte sätter kommande generationer i en sämre sits än vår egen. Alla förändringar av verksamheten som kräver ett politiskt beslut ska kostnadsberäknas och resursavstämmas före genomförande. Detta innebär att alla beslut ska innehålla en ekonomisk konsekvensbeskrivning som tydliggör hur beslutet påverkar kommunens ekonomi och hur det ska finansieras, detta gäller både investeringsutgift samt driftkostnad.

Utöver verksamhetsmål behövs finansiella mål för att betona att ekonomin är en restriktion för verksamhetens omfattning och kvalitet. Finansiella mål riskerar att ta utrymme från driftbudgeten och har därför en alternativkostnad som kan vara i form av utebliven verksamhet och/eller sänkt skatt.

Vad gäller finansiella mål finns ingen absolut nivå att förhålla sig till, det är en politisk bedömning och som ska anges i varje års budget utifrån historiska resultat samt prognoser över den ekonomiska utvecklingen.

De finansiella målen ska bidra till att Östhammars kommun uppnår en stark och långsiktigt hållbar finansiell ställning. De ska samtidigt skapa handlingsutrymme över tid och säkerställa en ekonomi i balans på lång sikt.

Finansiella mål som ska anges i budgeten för Östhammars kommun är

- **Överskottsmål** i procent av skatter och bidrag,

Ett positivt resultat skapar handlingsutrymme och möjliggör att kommunen kan möta framtida ekonomiska utmaningar utan att behöva vidta kortsiktiga åtgärder.

- **Kommunens självfinansieringsgrad av investeringar**

En hög självfinansieringsgrad minskar behovet av extern upplåning och bidrar till en stabil skuldsättning över tid

- Kommunkoncernens soliditet.

En god soliditet visar på ekonomisk styrka och förmåga att klara oförutsedda händelser eller perioder av ekonomisk påfrestning.

Synnerliga skäl

Vid beräkningen av balanskravsresultatet ska årets resultat rensas för vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten. Undantag från detta får göras om det finns synnerliga skäl.

Det är kommunfullmäktige som beslutar om vad som utgör synnerliga skäl för att upprätta en budget som inte är i balans eller för att inte återställa ett negativt balanskravsresultat i samband med årsbokslut. Vid beslut om budget med negativt balanskravsresultat ska kommunfullmäktige ange skäl till varför så kan ske. Ett förhållande som kan utgöra skäl för att inte reglera ett negativt resultat är om kommunen har en stark finansiell ställning. Laglighetsprövning kan inte ske av kommunens budgetbeslut eller beslut att inte reglera ett negativt resultat.

Stark finansiell ställning

Östhammars kommuns definition av en stark och hållbar finansiell ställning är att följande två kriterier är uppfyllda:

- justerat eget kapital (eget kapital - pensionsförpliktelse och löneskatt på denna) som andel av skatter och bidrag som lägst uppgå till minst 40 %. Alla belopp enligt senaste fastställda årsredovisning.
En hög kvot visar att kommunen har byggt upp ett starkt eget kapital som värdesäkras i takt med utvecklingen av samhällsekonomin.
- kommunens likvida medel ska motsvara minst 2 månaders nettolöner. Beräkning ska ske på senaste månadens utbetalda nettolön.
En stark likviditet säkerställer att kommunen kan hantera sina löpande betalningsåtaganden och oförutsedda utgifter utan extern finansiering

God ekonomisk hushållning för kommunkoncernen

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över verksamheten i kommunens bolag och stiftelse bland annat vad gäller ekonomi, ändamål och efterlevnad av uppställda direktiv. Styrningen av de kommunala bolagen/stiftelse framgår av respektive bolagsordning eller liknande dokument

Bolagen och stiftelsens i koncernens långsiktiga finansiella mål är att inte gå med underskott.

Riktlinjer för Resultatreserv (RER)

Syftet är att skapa en ekonomisk buffert för att kunna hantera variationer i resultat mellan år, främja långsiktig ekonomisk hållbarhet och möjliggöra strategiska satsningar utan att äventyra balanskravet.

1. Inrättande av resultatreserv

Kommunen kan avsätta medel till resultatreserven vid positivt resultat som överstiger balanskravet. Beslut om avsättning fattas av kommunfullmäktige i samband med årsredovisningen.

Reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar, som överstiger

1. en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, eller

2. två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, om

kommunen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

En reservering får göras om resultatreserven efter reserveringen uppgår till ett belopp som motsvarar högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning.

Avsättningen får inte medföra att balanskravet inte uppfylls.

2. Användning av resultatreserv

Medel ur resultatreserven får användas för att:

- Finansiera planerade tillfälliga satsningar eller projekt ett enskilt år. Dessa ska avse att stärka kommunens ekonomi och för att en god ekonomisk hushållning ska uppnås, vara tidsbegränsade och inte avse permanent verksamhet.
- Minska effekterna av konjunktursvängningar, oförutsedda kostnadsökningar eller inkomstbortfall
- Täcka underskott som inte är strukturella¹.
- RER får inte användas för att finansiera löpande verksamhet.

Användning ska motiveras och redovisas öppet samt beslutas av kommunfullmäktige. Detta gäller både vid budgetens upprättande och vid fastställande av bokslut.

¹ Ett strukturellt underskott är t.ex. ett återkommande underskott till följd av en budget som är underdimensionerad sett till verksamhetens behov.